

**Sámediggi
Sámedigge
Sámiediggie
Saemiedigkie**

**ČOAHKKINBEAVDEGIRJI 2023:1
SAMMANTRÄDESPROTOKOLL 2023:1**

§§ 20 - 31

Válgalávdegoddi/Valnämnden

**Čoahkkinbeaivemearri
Sammanträdesdatum**

Julevu/Luleå

2023-03-14--16

Báiki ja áigi /Plats och tid

Quality Hotel Luleå, Julevu/Luleå
2023-03-14; kl 08.30 – 16.15
2023-03-15: kl 08.30 – 17.00
2023-03-16: kl 08.30 – 12.30

Mearrideaddjit/Beslutande

Jennie Granberg, ságadoalli/ordförande
Ulla Alvarsson
Marianne Gråik, deltar digitalt
Louise Skerk
Per Mikael Utsi
Sten Wälitalo

**Iežá oasseváldit/
Övriga deltagande**

Siri Persson, čáli/sekreterare

Paragrafát /Paragrafer

§§ 20 - 31

Dárkkisteaddji/ Utses att justera

Sten Wälitalo

Vuollaičallosat/ čáli

Underskrifter

sekreterare

.....
Siri Persson

ságadoalli
ordförande

.....
Jennie Granberg

dárkkisteaddji
justerare

.....
Sten Wälitalo

*Dárkkástus lea dieđihuvvon almmuhantávvalis.
Justeringen har tillkännagivits enligt anslag.*

Orgána/Organ Válgálávdegoddi/ Valnämnden

Čoahkkínbeaivemearri/ Sammanträdesdatum 2023-03-14--16

Ilmmuhanbeaivi/Datum för anslags uppsättande

Beavdegirji vurkensadji/
Förvaringsplats för protokollet/ Sámedikki hálddahus, Giron/
Sametingets kansli, Kiruna/

Vuolláičála/Underskrift

§ 20 Öppnande

Ordföranden hälsar samtliga välkomna och förklarar sammanträdet öppnat.

§ 21 Föredragningslista, justerare

Valnämnden beslutar

att komplettera föredragningslistan enligt nedan:

Tillägg:

Utgår:

§ 23.2 Budgetunderlag 2024-2026

§ 29 Ev övriga ärenden

att fastställa föredragningslistan enligt nedan:

§ 20 Öppnande

§ 21 Föredragningslista och justerare

§ 22 Ordförandebeslut

§ 23 Ekonomi

1. Budget för valnämnden 2023

§ 24 Inför sametingsvalet 2025

1. Riktlinjer för upprättande av sameröstlängd

2. Blankett – Anmälan till sameröstlängden

§ 25 Inför Sametingets öppnande 2025

1. Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025

§ 26 Begäran om yttrande/remiss

1. M 556 – Sametingets röstlängd

2. M 557 – Ökad rättsäkerhet i samband med Sametingsvalet

3. M 561 – Inrättande av fler valkretsar för Sametingsvalet

4. M 578 – Sametingets interna konsultationer

5. M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

§ 27 Remiss; Frågor om val till Sametinget Ds 2023:4

§ 28 Anmälningar till Sameröstlängden

§ 29 Ev övriga ärenden

§ 30 Nästa sammanträde

§ 31 Avslutning

att utse Sten Wälitalo till justerare.

§ 22 Ordförandebeslut

Dokument

- Ordförandebeslut 2023-01-27
- Ordförandebeslut 2023-02-16

Valnämnden beslutar

att med godkännande lägga informationen till handlingarna.

§ 23 Ekonomi

§ 23.1 Budget 2023

Dokument

- Valnämndens protokoll 2022-11-09–11, § 84.3
- Valnämndens protokoll 2022-03-03, § 3.3
- Valnämndens protokoll 2022-11-16, § 11.2
- Plenumsprotokoll 2023-0221–23, § 7
- Styrelseprotokoll 2023-02-27, § 47.2

Valnämnden beslutade den 9 -11 november 2021, § 84.3

- att inlämna preliminär budgetunderlag för 2023-2025 med reservation att reviderade budgetäskanden kan inlämnas,
- att uppmärksamma styrelsen på att kostnader för inrättande av databas- för arbete med anmälningar till sameröslängden- kommer kompletteras till budgetäskanden 2023–2025,
- att uppdra till kansliet uppdatera budgetäskandena 2023-2035 när uppgifter om kostnader, för inrättande av andra databaser/handläggarssystem som installerats på Sametinget, inhämtats.

Valnämnden beslutade den 3 mars 2022, § 3.3

- att till styrelsen inlämna reviderat budgetäskande för budgetåret 2023.

På grund av den höga inflationen som medför ökade kostnader och fastställande av inkomstbasbeloppet för 2023 revideras budgetäskandet för 2023.

Valnämnden beslutade den 16 november 2023, § 11.2

- att till styrelsen inlämna ytterligare ett reviderat budgetäskande för budgetåret 2023.

Valnämnden har 400 000 kronor i budget för 2023.

Valnämnden beslutar

- att lägga informationen till handlingarna.

§ 24 Inför sametingsvalet 2025

§ 24.1 Riktlinjer för upprättande av sameröstlängd

Dokument

- Valnämndens protokoll 2020-10-26, § 53.1
- Reviderat förslag Sametingets riktlinjer för upprättande av preliminär röstlängd

Valnämnden beslutade den 26- 27 oktober 2020, 53.1

att tillämpa föreslagna riktlinjer, enligt bilaga, som stöd vid beslut om upptagande av personer i röstlängden för sametingsvalet 2021.

Valnämnden beslutade den 16 november 2022, § 24.1

att bereda ärendet vidare.

Valnämnden beslutar

att bereda ärendet vidare.

§ 24.2 Blankett – Anmälan till sameröstlängden

Dokument

- Blankett

Finns behov för att revidera blanketten?

Valnämnden beslutar

att uppdra till kansliet utarbeta förslag på reviderad blankett utifrån de synpunkter som framkommit.

§ 25 Inför Sametingets öppnande 2025

§ 25.1 Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025

Dokument

- Arbetsordning för Sametingets styrelse och nämnder 2018-05-23—25, § 31
- Rollfördelning presidiet-valnämnden
- Plenumsprotokoll 2021-11-30—12-02, § 34
- Valnämndens protokoll 2022-03-03, § 5.2
- Valnämndens protokoll 2022-11-16, § 12.2
- Styrelseprotokoll 2022-12-01—02, § 226
- Styrelseprotokoll 2023-01-23—24, § 16
- Plenumsprotokoll 2023-02-21—23, § 10

I enlighet med Arbetsordningen för Sametingets styrelse och nämnder är Valnämndens främsta uppgift att ansvara för Sametingsvalet. Valnämnden ansvarar också för öppnande av varje nytt Sameting i den mån Sametingsordningen eller Sametinget inte föreskriver något annat.

Sametinget beslutade den 30 november – 2 december 2021, § 34 om sammanträdesplanen för perioden 2022-2025.

Nästa Sametingsval äger rum den 18 maj 2025 och öppnanden av ny mandatperiod har ägt rum åren 1993, 1997, 2009 i Kiruna, år 2005 och 2017 i Östersund, år 2001 i Arvidsjaur, år 2013 i Jokkmokk och år 2021 i Lycksele.

Valnämnden beslutade den 3 mars 2022, § 5.2

att uppdra till kansliet bereda ärendet utifrån de synpunkter som lämnades.

Information om det pågående arbetet.

Valnämnden beslutade den 3 mars 2022, § 5.2

att bereda ärendet vidare.

§ 25 Inför Sametingets öppnande 2025 – forts.

§ 25.1 Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025 – forts.

Valnämnden beslutade den 16 november 2022, § 12.2

att föreslå Sametinget besluta att Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025 vecka 35, sker i Piteå.

*Per Mikael Utsi reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag att öppnandet sker i centrala Piteå.
Paulus Kuoljok reserverar sig mot beslutet till förmån för Per Mikael Utsis förslag.
Marianne Gråik reserverar sig mot beslutet till förmån för Per Mikael Utsis förslag.*

Styrelsen beslutade den 1 – 2 december 2022, § 226

att behandla ärendet vid nästa styrelsesammanträde.

Styrelsen beslutade den 23 – 24 januari 2023, § 16

att föreslå i enlighet med valnämndens förslag samt att öppnandet förläggs till Piteå havsbad.

Sametingets beslutade den 21 -23 februari 2023, § 10

att Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025 vecka 35, sker i Piteå, på Piteå havsbad.

§ 25 Inför Sametingets öppnande 2025 – *forts.*

§ 25.1 Sametingets öppnande av ny mandatperiod 2025 – *forts.*

Valnämnden beslutar

att föreslå följande preliminära program för Sametingets öppnande av ny mandatperiod och plenum, vecka 35 år 2025 i Piteå:

söndag 24 augusti
partiöverläggning

måndag 25 augusti
partiöverläggningar *forts.*
konstituerande plenum

tisdag 26 augusti
konstituerande plenum

onsdag 27 augusti
öppnande

torsdag 28 augusti
ev konstituerande plenum *forts.*

att samråd med presidiet hösten 2023

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.1 M 556 – Sametingets röstlängd

Dokument

- Motion nr 556 av Elisabeth Kråik 2021-02-25, dnr 1.1.8-2021-473
- Styrelseprotokoll 2021-03-23 – 25, § 45.1
- Styrelseprotokoll 2021-11-04-05, -08, § 140.6
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.2
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.2
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.1
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.1
- Styrelseprotokoll 2022-10-04, § 201.1
- Styrelseprotokoll 2022-12-01 – 02, § 221.6

Elisabeth Kråik har den 25 februari 2021, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget vidtar tillämpliga åtgärder för att personer som upptagits i röstlängden vid tidigare prövningar inte ska gå att överklaga,

att Sametinget vidtar tillämpliga åtgärder som syftar till att röstlängden inte får offentliggöras.

Styrelsen beslutade den 23 -25 mars 2021, § 45.1

att uppdra till kansliet bereda motionen.

Styrelsen beslutade den 4 -5, 8 november 2021, § 140.6

att ärendet bereds vidare.

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2021, § 162.2

att ärendet bereds vidare.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 - 7 april 2022, § 60.2.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.1

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.1 M 556 – Sametingets röstlängd – *forts.*

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.1

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Styrelsen beslutade den 4 oktober 2022, § 201.1

att bereda ärendet vidare.

Paragrafen justeras omedelbart

Styrelsen beslutade den 1 -2 december 2022, § 221.6

att inhämta yttrande från valnämnden.

Skäl för yrkandet

Av de överklagningar som skett över tid har väldig få lett till att en redan upptagen person utesluts från röstlängden när länsstyrelsen prövat överklagandet. Samerna är en etnisk minoritet i Sverige. Att vara upptagen i ett register som bygger på etnicitet och att det i sammanhanget även att registret blir offentligt är inte lämpligt av flera skäl. Av många samer upplevs detta som ett allvarligt hot mot den personliga integriteten. Det upplevs också att det är utelämnande och kränkande och utgör ett allvarligt hinder för att ansöka till Sametingets röstlängd.

I sametingslagen 3 kap. 5 § anges att den preliminära röstlängden ska hållas tillgänglig för granskning. I 5 a § anges att den som anmält sig men inte tagits upp i den preliminära röstlängden får överklaga beslutet i den delen. Vidare får var och en som tagits upp i den preliminära röstlängden överklaga beslutet såvitt avser någon annan som tagits upp. Som motionären mycket riktigt framhåller, har ovanstående formuleringar i lagen sin grund i SOU 2002:77. Utgångsläget vid beredningen av motionen är således de motiveringar som framfördes i utredningen och som utgör grund för lagtexten.

I utredningen var det låga valdeltagandet i Sametingsvalet en av utgångspunkterna. Två skilda aspekter för det låga valdeltagandet angavs. Den ena var att endast ca hälften av alla röstberättigade samer låter sig upptas på röstlängden. Den andra aspekten var att endast 65 % av dem som låter sig registreras sedan faktiskt röstar. Enligt utredningen var dock det

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.1 M 556 – Sametingets röstlängd – *forts.*

största problemet när det gäller valdeltagande att alltför få låter sig upptas på röstlängden. Flera olika hypoteser till varför så få väljer att upptas på röstlängden framfördes. Bland annat medför ansökan en bedömning om den som ansöker uppfyller kriterierna för att vara same. Dessutom innebär själva upptagandet i röstlängden att personen registreras som en minoritet vilket för minoritetsfolk kan vara känsligt. Därutöver kan förfarandet med en röstlängd som är offentligt förvärra motståndet. Dessa argument framkommer även i den nu aktuella motionen.

Utifrån ovanstående resonemang aktualiserade utredningen flera frågor, bland annat om det överhuvudtaget är nödvändigt med en bestämmelse om att endast den som är upptagen på röstlängden får rösta. Utredningens ståndpunkt var dock att Sametingets legitimitet har sin grund i att det företräder det samiska folket. Därmed ska endast den som anses vara same ha en rösträtt, vilket innebär att det är nödvändigt med en röstlängd. Nästa fråga som utreddes var om det skulle vara möjligt eller ens önskvärt att sekretessbelägga röstlängden. Eftersom Sametinget är en myndighet så gäller offentlighetsprincipen för tinget. Det innebär att alla allmänna handlingar är offentliga om de inte med stöd av en specifik bestämmelse i sekretesslagen kan sekretessbeläggas. I utredningen framhölls att det saknas stöd i sekretesslagen för att sekretessbelägga röstlängden. Offentlighetsprincipen är starkt förankrad i det svenska samhället och en viktig tillgång för rättssäkerheten. Utredningens uppfattning var att ett utökat självstyre för samerna förutsätter att Sametinget värnar om de grundläggande demokratiska värden som finns i det svenska samhället. Med en sådan utgångspunkt är det olämpligt att överväga en sådan lagstiftning.

När det gäller de problem som förekomsten av en röstlängd i sig skapar menade utredningen att det får ankomma på Sametinget att i första hand försöka lösa dem. Sametinget måste informera om innebörden i att upptas på röstlängden, förklara sin verksamhet och skapa ett förtroende hos väljarna. Staten kan å sin sida bidra med att se till att tinget har resurser för att bedriva sin verksamhet och att överlåta meningsfulla uppgifter på det.

Motionen lyfter även i sitt yrkande att det inte ska gå att överklaga personer som tidigare upptagits i röstlängden. I SOU 2002:77 motiveras formuleringar i lagen avseende överklagan av beslut såvitt avser någon annan som tagits upp i röstlängden. Tidigare kunde röstlängden bara överklagas av den som anmält sig, men inte upptagits. Utredningen menade att även beslut ska kunna överklagas av var och en under påstående att någon annan felaktigt tagits upp. Skälet för det angavs att det kan finnas personer upptagna på röstlängden som inte uppfyller de objektiva kriterierna för att vara same som anges i sametingslagen. Det kunde innebära att felaktigt upptagna personer skulle kunna utgöra ett problem i framtida val, eftersom en felaktig röstlängd skulle kunna påverka Sametingets legitimitet. Utredningen föreslog därför att det ska vara möjligt att överklaga

§ 26 **Begäran om yttranden – forts.**

§ 26.1 **M 556 – Sametingets röstlängd – forts.**

den preliminära röstlängden till länsstyrelsen. Sådan klagorätt tillkommer dock bara den som är same, eftersom sametingsvalet endast angår samer. Vidare kan endast den som är upptagen på den preliminära röstlängden klaga över att annan upptagits.

Denna ändring medförde ett behov av att var och en skulle kunna ta del av den preliminära röstlängden. Utredningen föreslog därför att den ska hållas tillgänglig för granskning. För att en sådan granskning ska vara meningsfull måste redan den preliminära röstlängden inte bara uppta de nya tillkommande samerna utan även uppta de personer som varit upptagna i den slutliga röstlängden i tidigare val. Utredningens mål med förslaget var att få till stånd en omprövning av valnämndens beslut i tidigare val om att föra upp personer på röstlängden utan egentligt lagstöd. Genom utredningens förslag skulle det i framtida val vara möjligt att förhindra att personer som inte uppfyller sametingslagens kriterium för att vara same eller deras barn från att kunna tas upp på röstlängden. Detta ansågs viktigt för att Sametingets legitimitet inte ska urholkas.

Av intresse i sammanhanget är att utredningen nämner att motsvarande bestämmelse avseende överklagan tidigare funnits i vallagen. Enligt utredningen togs bestämmelsen dock bort, eftersom möjligheten att föra talan mot att en annan person felaktigt tagits upp i röstlängden mycket sällan kom till användning. Den ansågs därför sakna egentlig praktisk betydelse. I utredningen framhölls dock att en sådan reglering enligt vad som framkommit inte saknade praktisk betydelse för Sametinget.

Utredningen genomfördes 2002 och som motionären framför så har få av de överklagningar som skett över tid lett till att en redan upptagen person uteslutits från röstlängden när länsstyrelsen prövat överklagandet. En liknande motivering som fördes fram när vallagen ändrades kan därmed eventuell vara aktuell även gällande bestämmelsen avseende överklagan i sametingslagen. Sametinget har för närvarande två pågående processer som berör ändringar i sametingslagen samt motionens yrkanden:

- *Utredning om förbättrade möjligheter att rösta vid Sametingsval.*¹ Inom detta ärende lyftes dock inte specifikt beslut gällande person som upptagits i röstlängden samt röstlängdens offentliggörande. Men Sametinget beslutade att i hemställan be regeringen särskilt överväga inrättande av ett gemensamt nordiskt samiskt valprovsnings- och valövervakningsorgan, i enlighet med nedanstående process.

¹ Dnr 2018-1614. Styrelsebeslut 2018:16 § 219, plenumsbeslut 2018-11-13–16, § 51 Hemställan till regeringen och kulturdepartementet avseende ändringar i sametingslagen, samt bilagd PM *Ändringar i bestämmelser om val till Sametinget*. Kulturdepartementet begärde remissvar från Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbottens län i ärendet 2020-01-17. Svar har inte inkommit från departementet till Sametinget i ärendet.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.1 M 556 – Sametingets röstlängd – *forts.*

- *Samordning av sametingsvalen i Finland, Norge och Sverige med en gemensam valdag.* Ärendet har behandlats av Samisk parlamentariskt råd, SPR, samt parlamentarikerkonferensen i Anárii den 20 maj 2022 då en handlingsplan antogs som gäller fram till nästa möte. Prioriterade verksamhetsområden i handlingsplanen är bland annat samordning av sametingsval i Finland, Norge och Sverige (2.4). Målet är att samordna sametingsvalen. Arbetsgruppen för ärendet har den 30 augusti 2019 levererat sina förslag och Sametinget i Sverige och Sametinget i Finland har behandlat ärendet, fortsatt kvarstår att Sametinget i Norge ska behandla det.

Styrelsen beslutade den 1 -2 december 2022, § 221.6

att inhämta yttrande från valnämnden.

Valnämnden beslutar

att lämna nedan yttrande:

Valnämnden instämmer i stora delar vad som anförs i beredningen. Endast sameer har enligt 3 kap 3 § rösträtt i valen till Sametinget.

I proposition 2003/04:86 om ändringar i sametingslagen mm redogörs bl a där Sametinget tillåtit att även icke-sameer som gift sig med en samisktalande person tagits upp i röstlängden. Tolkningen överensstämmer enligt regeringen inte med avsikten med bestämmelsen. Röstlängden omfattar personer som inte uppfyller de objektiva kriterier för upptagande som anges i sametingslagen. Dessa personer kan finnas kvar i röstlängden till de avlider eller själva begära att bli strukna, därav ska möjligheten att kunna överklaga någon annan som upptagits i röstlängden finnas kvar.

För att det ska vara praktiskt möjligt för den samiska allmänheten att få kännedom om den preliminära sameeröstlängden och därmed göra bruk av möjligheten att överklaga ska sameeröstlängden vara tillgänglig för granskning, dvs offentlig. Valnämnden ser dock inga problem med röstlängden är offentlig/allmän handling. Den som anmält sig till sameeröstlängden anser sig vara same och har därmed valt att tillhöra ett folk.

att föreslå att motionen avslås.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.2 M 557 – Ökad rättssäkerhet i samband med Sametingsvalet

Dokument

- Motion nr 557 av Håkan Jonsson, Daniel Holst, Rolf Ohlson, Mona Persson, Birgitta Pounu, Sten Wälitalo, Peter Holmqvist, Veronika Håkansson 2021-02-25, dnr 1.1.8-2021-474
- Styrelseprotokoll 2021-03-23 – 25, § 45.2
- Styrelseprotokoll 2021-11-04-05, -08, § 140.6
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.3
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.3
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.2
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.2
- Styrelseprotokoll 2022-10-04, § 201.2
- Valnämndens prototokoll 2022-11-16, § 14.1
- Styrelseprotokoll 2022-12-01 – 02, § x

Håkan Jonsson, Daniel Holst, Rolf Ohlson, Mona Persson, Birgitta Pounu, Sten Wälitalo, Peter Holmqvist och Veronika Håkansson har den 25 februari 2021, inlämnat en motion där de föreslår

- att Sametinget beslutar att genomföra en snabb översyn av processen för ansökan, upptagande och överklagande av Sametingets röstlängd,
- att Sametinget utifrån utredningen utarbetar tydliga instruktioner för valnämndens arbete,
- att Sametinget utifrån utredningen förbättrar informationen till de som vill söka till Sametingets röstlängd och de som ansökt, samt de som blivit överklagade,
- att utredningen också utvärderar kriterierna till röstlängden och föreslår eventuella förbättringar.

Styrelsen beslutade den 23 -25 mars 2021, § 45.2

- att uppdra till kansliet bereda motionen.

Styrelsen beslutade den 4-5, 8 november 2021, § 140.6

- att ärendet bereds vidare.
-

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.2 M 557 – Ökad rättssäkerhet i samband med Sametingsvalet – *forts.*

Styrelsen beslutade den 13 – 15 december 2021, § 162.3

att ärendet bereds vidare.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.3.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.2

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.2

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Skäl för yrkandet

I samband med processen kring 2021 års sametingsval uppstod en diskussion angående processens säkerhet. De som ansöker till röstlängden ska få information för att kunna göra en korrekt ansökan. Det är av största vikt att denna process är lättförstådd, korrekt och rättssäker. Sametinget ska ge information på samtliga samiska språk samt svenska till de som söker rösträtt i Sametinget, samt klara och tydliga instruktioner för hur man gör för att överklaga ett eventuellt avslag på beslutet till Länsstyrelsen i Norrbotten och hur processen för det ser ut. Även kriterierna till röstlängden föreslås ses över samt hur valnämndens ledamöter ska granska, bedöma och dokumenterar sina beslut av inlämnade ansökningar för antagandet i Sametingets röstlängd.

Sametinget har tidigare behandlat ett antal motioner, interpellationer och förfrågningar inom temat Sametingsval och röstlängd. Sametinget har för närvarande två pågående processer som berör ändringar i sametingslagen samt motionens yrkanden.

Den första processen omfattar en utredning som genomfördes 2018 om förbättrade möjligheter att rösta vid Sametingsval. I utredningen ingår delar av motionens yrkanden, dock inte några specifika aktiviteter avseende informationen till de som vill söka till Sametingets röstlängd och de som ansökt samt de som blivit överklagade, eller

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.2 M 557 – ökad rättssäkerhet i samband med Sametingsvalet – *forts.*

en utvärdering av kriterierna till röstlängden med förslag på eventuella förbättringar. I slutet av 2018 skickade Sametinget en hemställan baserad på utredningen till regeringen om ändringar i sametingslagen (1992:1433) rörande bestämmelser som reglerar förfarandet vid valet till Sametinget. Utredningen lades som bilaga till hemställan. Kulturdepartementet begärde i sin tur remissvar på Sametingets hemställan från Valmyndigheten och Länsstyrelsen i Norrbottens län 2020-01-17. Svar har ännu inte inkommit från departementet till Sametinget i ärendet.²

Den andra processen som berör motionens yrkanden är ärendet om samordning av sametingsvalen i Finland, Norge och Sverige med en gemensam valdag. Ärendet har behandlats av Samisk parlamentariskt råd, SPR, samt parlamentarikerkonferensen i Anárii den 20 maj 2022 då en handlingsplan antogs som gäller fram till nästa möte. Prioriterade verksamhetsområden i handlingsplanen är bland annat samordning av sametingsval i Finland, Norge och Sverige (2.4). Målet är att samordna sametingsvalen. Arbetsgruppen för ärendet har den 30 augusti 2019 levererat sina förslag och Sametinget i Sverige och Sametinget i Finland har behandlat ärendet, fortsatt kvarstår att Sametinget i Norge ska behandla det.

Styrelsen beslutade den 4 oktober 2022, § 201.2

att inhämta yttrande från valnämnden.

Valnämnden beslutade den 16 november 2022, § 14.2

att uppdra till ordföranden bereda förslag till yttrande till nästa sammanträde.

² Dnr 2018-1614. Styrelsebeslut 2018:16 § 219, plenumsbeslut 2018-11-13–16, § 51.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.2 M 557 – ökad rättssäkerhet i samband med Sametingsvalet – *forts.*

Valnämnden beslutar

att avge nedan yttrande;

Det yrkanden som motionärerna anför och åligger Valnämnden regleras i sametingslagen.

Valnämnden överlämnade promemorian Ändringar i bestämmelser om val till Sametinget som beslutades år 2018 i en hemställan till regeringen samt pågående arbete inom Samisk Parlamentarisk Råd med förslaget om samordning av Sametingsvalen där många av motionernas yrkanden berörs för ett rättssäkert samiskt självbestämmande.

att föreslå att motionen avslås.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.3 M 561 – Inrättande av fler valkretsar för Sametingsvalet

Dokument

- M 561 av Ingrid Inga, Marita Stinnerbom, Nils Johan Labba, 2021-12-01, dnr 1.1.8-2021-2006
- Styrelseprotokoll 2021-12-13 – 15, § 162.6
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.6
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.5
- Styrelseprotokoll 2022-12-01 – 02, § 221.9
- Styrelseprotokoll 2023-01-23 – 24, § 11.5

Ingrid Inga, Marita Stinnerbom och Nils Johan Labba har den 1 december inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametingets plenum uppdrar till valnämnden att utreda förutsättningarna att inrätta fler valkretsar i Sverige – i likhet med vad som redan gjorts i Norge och Finland – till nästa Sametingsval.

Styrelsen beslutade den 13 -15 december 2021, § 162.6

att uppdra till kansliet bereda ärendet,
att inhämta yttrande från Valnämnden.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.6

Styrelsen beslutade den 14 -15 juni 2022, § 122.5

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 1 – 2 december 2022, § 221.9

att bereda ärendet vidare.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.3 M 561 – Inrättande av fler valkretsar för Sametingsvalet – *forts.*

Skäl för yrkandet

Grunden för valsyste­met till Sametinget i Sverige är att hela Sverige utgör en enda valkrets. I SOU 2002:77 *Sametingets roll i det svenska folkstyret* gjordes en ytlig utvärdering utan en djupare analys av hur valsyste­met fungerat. Det är snart 30 år sedan Sametinget inrättades och fortfarande saknas en grundlig analys av valkretsindelningen.

För valet till Sametinget i Sverige utgör landet en valkrets.³ Även i Finland utgör hela landet en valkrets för sametingsvalet.⁴ Inga förändringar avseende valkrets förslås i propositionen avseende ändring av sametingslagen i Finland.⁵ För valet till Sametinget i Norge, som sker samtidigt som stortingsvalet, indelas landet numera i sju valkretsar (tidigare 13).⁶

I början av 2000-talet genomfördes en statlig utredning, *Sametingsutredningen*, av Sametingets organisation, sametingslagen och förordning med instruktion för Sametinget. I samband med denna översyn utreddes valkretsindelningen för sametingsvalet.⁷

I utredningen konstateras att *Samerättsutredningen*⁸, som låg till grund för inrättandet av Sametinget samt sametingslagen i Sverige, ursprungligen föreslog sex valkretsar anpassade till de samiska regioner som kunde urskiljas med hänsyn till näringsutveckling, dialekter m.m. Med hänvisning till förhållandena i Norge, där det i många valkretsar fanns få eller inga röstberättigade samer, framförde utredaren dock i *Samerättsutredningen* farhågor om att detta skulle medföra att valarrangemangen på många håll skulle komma att bli överdimensionerade och allt för kostsamma i förhållande till antalet röstberättigade. Valhemligheten skulle inte heller kunna upprätthållas. Utredaren menade vidare att även om landet utgjorde en valkrets skulle detta inte hindra att Sametinget fick ledamöter från olika delar av landet. Vidare skulle ett proportionellt system kunna tillämpas fullt ut om landet utgjorde en valkrets, i annat fall skulle utjämningsmandat behöva övervägas. Sammantaget talade hanteringsmässiga och ekonomiska skäl för att hela landet borde utgöra en valkrets, vilket också blev förslaget som genomfördes.

³ 3 kap. 2 § Sametingslag (1992:1433) <https://lagen.nu/1992:1433>

⁴ 20 § Lag 17.7.1995/974 <https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1995/19950974#L4P20>

⁵ Regeringens proposition RP 274/2022, proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av sametingslagen och 40 kap. 11 § i strafflagen,

https://www.eduskunta.fi/SV/vaski/HallituksenEsitys/Sidor/RP_274+2022.aspx

⁶ <https://sametinget.no/politikk/valg/valgordningen-og-valgkretsene/>

⁷ SOU 2002:77.

⁸ Regeringens proposition 1992/93:32 om samerna och samernas kultur m.m.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.3 M 561 – Inrättande av fler valkretsar för Sametingsvalet – *forts.*

I den senare *Sametingsutredningen* poängteras att flera valkretsar i de allmänna valen har den grundläggande funktionen att säkerställa en regional representation och geografisk spridning i de beslutande församlingarna. Det enda hållbara argumentet för att införa flera valkretsar är att den geografiska representationen inom Sametinget skulle vara skev.

En eventuell valkretsindelning för sametingsvalet skulle dock av praktiska skäl behöva följa kommungränserna, eftersom det annars inte är möjligt att upprätta röstlängden. Uppgifter till röstlängden inhämtas nämligen från folkbokföringen. Utredningen pekar vidare på att en förändring från en valkrets till flera valkretsar skulle medföra praktiska nackdelar. Såväl kostnaderna för själva valet som valarbetet kommer att bli större vid flera valkretsar. Ett annat problem är att partierna vid Sametinget inrättat sitt politiska arbete utifrån förutsättningen att det är fråga om en valkrets. Flera valkretsar skulle komma att förändra utfallet i framtida val. Vissa partier kommer trots lika rösteantal som tidigare tillerkännas fler mandat, vissa färre. Om det skall vara fråga om flera valkretsar medför det med nödvändighet att det även införs utjämningsmandat, eftersom proportionaliteten annars försämras. Antalet utjämningsmandat i förhållande till fasta mandat skulle i så fall möjligen behöva diskuteras, en utgångspunkt bör dock det förhållande som råder i landstingen, alltså 9/10 fasta mandat och 1 /10 utjämningsmandat kunna vara. Sammantaget var utredningens slutsats att en övergång från en valkrets till flera skulle medföra betydande praktiska problem.⁹

I övrigt överlämnade Sametinget på uppdrag av plenum den 13-16 november 2019 en hemställan om ändringar i sametingslagen (1992:1433) rörande bestämmelser som reglerar förfarandet vid valet till Sametinget. Förslag till ändringar och grunderna för dessa redovisades i en promemoria som inte innehåller några förslag på ändringar avseende valkretsar i Sverige vid valet till Sametinget.¹⁰

Styrelsen beslutade den 23 -24 januari 2023, § 11.15

att inhämta yttrande från valnämnden.

⁹ SOU 2002:77.

¹⁰ Valnämnden, slutlig promemoria 2018-09-28. *Ändringar i bestämmelser om val till Sametinget*. Hemställan avs. ändringar i sametingslagen (1992:1433) rörande bestämmelser som reglerar förfarandet vid valet till Sametinget, dnr 1.2.6-2018-1614.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.3 M 561 – Inrättande av fler valkretsar för Sametingsvalet – *forts.*

Valnämnden beslutar

att bereda ärendet vidare.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.4 M 578 – Sametingets interna konsultationer

Dokument

- M 578 av Marita Stinnerbom, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-288
- Styrelseprotokoll 2022-04-05—07, § 60.22
- Styrelseprotokoll 2022-06-14—15, § 122.20
- Styrelseprotokoll 2022-09-28—29, § 175.10
- Styrelseprotokoll 2022-10-04, § 201.5
- Plenumsprotokoll 2022-10-25—27, § 40.12
- Styrelseprotokoll 2022-12-01—02, § 221.2

Sametinget beslutade den 25 – 27 oktober 2022, § 40.12 att återremittera ärendet.

Marita Stinnerbom har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där hon yrkar:

- att Sametinget utformar en intern konsultationsordning där det framgår hur Sametingets styrelse och nämnder konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer,
 - att Sametingets myndighet utformar intern konsultation hur de konsulterar organisationer, samebyar och enskilda samer i frågor som konsulteras med Sametinget.
-

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.22.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.20

- att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.
-

Styrelsen beslutade den 28 -29 september 2022, § 175.10

- att behandla ärendet vidare,
 - att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.
-

Skäl för yrkandet

Sametingets myndighet har som uppdrag att arbeta fram hur Sametinget ska konsulteras. Av detta framgår inte hur Sametingets styrelse och nämnder ska

§ 26 **Begäran om yttranden – forts.**

§ 26.4 **M 578 – Sametingets interna konsultationer – forts.**

konsultera sina förslag till beslut med samiska organisationer, samebyar och samiska medborgare. Sametingets myndighet kommer att konsulteras i olika ärenden med andra myndigheter men kommer också att hantera frågor som berör samebyar, organisationer och enskilda samer.

Sametingets styrelse har behandlat ärendet 2021-01-27–29, § 12 av vilket framgår följande.

Enligt konsultationslagen omfattas Sametinget inte av konsultationsskyldigheten. I propositionen anges däremot att det inte finns något som hindrar att Sametinget – om behov anses föreligga – ändå konsulterar berörda samiska intressenter och beaktar olika samiska intressen som kan finnas i de ärenden som Sametinget handlägger. Sametinget bör för detta ändamål upprätta särskilda riktlinjer för när konsultation ska medges (det kan vara lagens avgränsning eller någon annan) och ett regelverk för ekonomisk ersättning för den som företräder ett annat samiskt intresse. Styrelsen beslutade 2021-01-27–29, § 12 att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare med inriktning att samiskt inflytande motsvarar internationell standard för urfolksrätt.

I sammanhanget kan även nämnas att Sametingets rennäringsnämnd 2022-06-17 § 26.2 beslutat bevilja en samisk riksorganisation 700 000 SEK från främjandeanslaget för att skapa en struktur, handläggningsrutiner mm avseende konsultationer, ha möten med myndigheter och dialog med Sametinget samt bistå samebyarna i arbetet med rutiner för konsultation mm.

Efter att konsultationslagen trätt i kraft den 1 mars 2022 har Sametinget haft förberedande möten med myndigheter där vi sedan tidigare vet att ärendemängden är hög, i syfte att ta fram överenskommelser eller avtal vad gäller innehåll och form för samtliga ärenden i samverkan, både konsultationsärenden och andra ärenden där samråd bör ske. En intern informationssatsning för berörd kanslipersonal har genomförts och en intern handledning har påbörjats som riktar sig till Sametingets personal och förtroendevalda. Handledningen är tänkt att användas som stöd för Sametingets hantering av konsultationsförfrågningar och deltagande i konsultationer. Även en extern vägledning för konsultationsskyldiga myndigheter har producerats och publicerats på Sametingets hemsida. Därtill har Sametinget även framfört i möten med konsultationsskyldiga myndigheter, samiska organisationer och samebyar att myndigheten ser det som sin uppgift att stödja samordningen i konsultationsplikten mellan myndigheterna och det samiska civilsamhället. Det är dock av yttersta vikt att hitta praktiska lösningar för att undvika en överbyråkratisering som tar både tid och resurser för främst samebyar och samiska organisationer men även för Sametinget. Därför är det nödvändigt för Sametinget att hitta samarbetslösningar internt i det samiska samhället med samiska organisationer, samebyar som fungerar ändamålsenligt för alla parter. Sametinget kommer att i samverkan med samiska

§ 26 **Begäran om yttranden – forts.**

§ 26.4 **M 578 – Sametingets interna konsultationer – forts.**

organisationer och samebyar samt konsultationsskyldiga myndigheter fortsätta arbetet med riktlinjer, handledningar och vägledningar under vintern 2022/2023 allt eftersom både Sametinget, konsultationsskyldiga myndigheter, samebyar och samiska organisationer samlar på sig erfarenheter och lärdomar från aktuella konsultationer.

Sametinget är formellt inte konsultationspliktig enligt konsultationslagen. Propositionen anger dock inte något hinder om behov anses föresligga.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Sametinget beslutade den 25 – 27 oktober 2022, § 40.12

att återremittera §§ 40.12 – 40.15.

Styrelsen beslutade den 1 – 2 december 2022, § 221.1

att inhämta yttrande från samtliga nämnder och ungdomsrådet.

Valnämnden beslutar

att avstå från att yttra sig över motionen.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.5 M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

Dokument

- M 579 av Marita Stinnerbom, Marika Renhuvud, 2022-02-23, dnr 1.1.8-2022-289
- Styrelseprotokoll 2022-04-05 – 07, § 60.23
- Styrelseprotokoll 2022-06-14 – 15, § 122.21
- Styrelseprotokoll 2022-09-28 – 29, § 175.11
- Styrelseprotokoll 2022-10-04, § 201.6
- Plenumsprotokoll 2022-10-25 – 27, § 40.13
- Styrelseprotokoll 2022-12-01 – 02, § 221.3

Sametinget beslutade den 25 – 27 oktober 2022, § 40.13 att återremittera ärendet.

Marita Stinnerbom och Marika Renhuvud har den 23 februari 2022 inlämnat en motion där de yrkar:

att Sametinget inför att ersättare i nämnder får delta på möten och att dagsarvode enligt reglementet för ekonomiska förmåner utgår för deltagandet.

Ärendet utgick vid styrelsesammanträdet den 5 -7 april 2022, § 60.23.

Styrelsen beslutade den 14 – 15 juni 2022, § 122.21

att uppdra till kansliet att bereda motionen enligt praxis, så som opolitiskt, rättsligt och sakkunnigt samt redovisa tidigare beslut i ärendet.

Styrelsen beslutade den 28 – 29 september 2022, § 175.11

att behandla ärendet vidare,

att behandla ärendet vid styrelsesammanträdet den 4 oktober.

Skäl för yrkandet

Sametinget bör öka demokratin och intresset för samisk politik genom att ersättare i nämnder får delta på nämndsmöten. Det är för att hålla sig á jour inför möten och för och bidra till samepolitiken. Med ny teknik kan ersättare delta på möten digitalt vid fysiska möten och Sametinget har redan system genom att skicka handlingar via epost. Digital utrustning bör inte utgå för att hålla nere de ekonomiska kostnaderna.

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.5 M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

Arbetsordningen för Sametingets styrelse och nämnder innehåller regler om ersättares tjänstgöring i Sametingets nämnder. 22 § stadgar att nämnderna består av ordförande och fyra ledamöter, förutom valnämnden som består av ordförande och sex ledamöter, samtliga med personliga ersättare. Det innebär att varje nämnd, förutom valnämnden, har sex ersättare.

Sametinget har i dagsläget inget reglemente som stadgar *ej tjänstgörande ersättare*. En jämförelse kan dock göras med kommunallagen som i 6 kap. 17 § beskriver att:

Fullmäktige ska besluta om ersättarnas tjänstgöring i nämnderna. Ersättarna ska underrättas om tid och plats för sammanträdena. Även ersättare som inte tjänstgör får närvara vid sammanträdena.

Vidare har Sametingets kansli noterat att Region Norrbottens fullmäktige tillämpar ett system där *ej tjänstgörande ersättare* kallas till fullmäktigesammanträden i syfte att göra ersättarna mer delaktiga och insatta i de politiska ärendena. *Ej tjänstgörande ersättare* har dock inte yttranderätt vid sammanträdena. Vidare har inkallad *ej tjänstgörande ersättare* som lämnar sammanträdet innan det avslutats ansvar för att meddela ordförande eller sekreteraren detta. Om en ordinarie ledamot måste avvika under pågående sammanträde bestämmer ordförande när en ersättare ska träda in och tjänstgöra. Även sammanträdesarvode utgår till *ej tjänstgörande ersättare* som kallat och inställt sig till sammanträde.

Styrelsen har efter samråd med kansliet samma mening, nämnderna har egen rådighet över sin budget med kravet att man ska lösa sin uppgift. Nämnden väljer själva hur man löser sin uppgift så länge som arbetsordning och delegationsordning följs. Det finns skillnader mellan nämnderna och en delväljer att låta ersättarna delta under styrelsemöten för att ersättarna skall hållas uppdaterade i samtliga frågor. Ersättare som inte tjänstgör har då varken förslagsrätt eller rösträtt.

Styrelsen delar förslagsställarnas åsikt men det ligger på varje nämnd att själva avgöra.

Styrelsen beslutade den 4 oktober 2022, § 201.6 föreslå Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

§ 26 Begäran om yttranden – *forts.*

§ 26.5 M 579 – Möjlighet för ersättare att delta på nämndsmöten

Sametinget beslutade den 25 – 27 oktober 2022, § 40.13

att återremittera §§ 40.12 – 40.15.

Styrelsen beslutade den 1 -2 december 2022, § 221.3

att inhämta yttrande från samtliga nämnder.

Valnämnden beslutar

att avge nedan yttrande.

Handlingar till nämndsmöten delges förutom ledamöterna även till ersättarna. Det är ledamöternas uppgift att informera ersättarna vid ordinarie ledamots frånvaro. Med hänvisning till det budgetläge som råder idag finns ingen möjlighet till dubbel bemanning på mötena.

§ 27 Remiss; Frågor om val till Sametinget Ds 2023:4

Dokument

- Valnämndens protokoll 2022-11-16, § x
- Remiss från Kulturdepartementet. 2023-02-24. Dnr 1.2.1-2023-393

Promemorian innehåller förslag till ändringar i sametingslagen

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023

Remissvaren ska ha kommit in till Kulturdepartementet senast den 24 maj 2023.

Kansliet bereder förslag till yttrande

Valnämnden beslutar

att uppdra till kansliet bereda remissyttrandet inför valnämndens digitala möte den 15 maj.

§ 28 Anmälningar till sameröstlängden - information

Dokument

- Valnämndens protokoll 2020-10-26—28, § 53.2
- Riktlinjer för upprättande av sameröstlängd

Till dags dato har 354 anmälningar inkommit.

Valnämnden beslutar

- att antal fullständiga anmälningar nedtecknas till 223 st,
- att ha för avsikt att ta upp 223 anmälningar till den preliminära sameröstlängden
- att ofullständiga anmälningar återsänds för komplettering,
- att i övrigt bereda anmälningarna vidare.

§ 29 Ev övriga ärenden

Inget övrigt ärende anmäls, ärendet utgår.

§ 30 Nästa sammanträde

Dokument

- Valnämndens protokoll 2021-11-09 – 10, § 83.2

Valnämnden beslutade den 9 – 10 november 2021, § 83.2

att fastställa preliminär sammanträdesplan 2022-2025 enligt bilaga,

att uppdra till ordföranden besluta om sammanträdesorter.

Valnämnden beslutar

att nästa sammanträde sker digitalt den 15 maj.

att nästa fysiska sammanträde äger rum 17-19 oktober i Umeå.

§ 31 Avslutande

Ordföranden tackar samtliga och avslutar sammanträdet.